

JE LIBO BRIZIL? A VĀ•TE VĀ®BEC, CO TO JE?

ĀšterĀ½, 13 srpen 2019

Za svitu mĀ›sĀ-ce krĀĭĀ•Ā- temnou Ājumavskou nocĀ- pomalu, ale sebejistĀ›, postava. JejĀ- obrysy dĀĭvajĀ- tuĀĭit muĀ¾skĀ pohlavĀ-, na hlavĀ› typickĀ½ klobouk s krepkou, na ohnutĀ©m tĀ›le ranec. PĀ™ed nĀ›kolika minutami muĀ¾ utekl celnĀ-kĀ by ne, vĀ¾dyĀ¥ znĀĭ; kaĀ¾dou cestĀ•ku, kaĀ¾dĀ½ kĀĭmen, hvozd, vĀ- jak celnĀ-ky pĀ™elstĀ-t. VyrĀ-stal v lese, od tĀĭty se znĀĭt kdejakĀ½ strom, vĀjak jeho otec pĀ™evĀĭdĀĭl pĀ™es hranice i dobytek.

Je

hrdĀ½ na to, co dĀ›lĀĭ; poĀ¾Ā-vĀĭ mezi lidmi vĀĭĀ¾nosti, on je totiĀ¾ paĀĭerĀĭk. NenĀ- to Ā¾ĀĭdnĀĭ lehkĀĭ prĀĭce, tu dĀ™musĀ- tĀĭhnout dlouhou cestou z Bavorska aĀ¾ do ĀjumavskĀ½ch vesnic.

Tolik

na Ā°vod. Dnes bude totiĀ¾ Ā™eĀ• o paĀĭerĀĭctvĀ-...

Ani

Ā umava, kde Ā¾ili lidĀ© zboĀ¾nĀ-, se nevyhnula rĀ- znĀ½m nekalĀ½m praktikĀĭm. K tĀ›m patĀ™ilo i paĀĭerĀĭctvĀ-. Kupodivu podle mĀ-nĀ›nĀ- zdeĭĀĭch lidĀ- neĀĭlo o povolĀĭnĀ- neĀ•estnĀ©. PaĀĭerĀĭci byli ve vĀĭĀ¾nosti mĀ-stnĀ-ch a byli mĀ-stnĀ-mi vyhledĀĭvĀĭni. PĀ™es hranici se paĀĭovaly homole cukru, sĀĭ, kĀĭva, mouka, lĀĭtky, hudebnĀ- nĀĭstroje, dobytek a pak takĀ© ĀĭĀ^upacĀ- tabĀĭk. ZĀĭliba ve ĀĭĀ^upacĀ-m tabĀĭku byla v ĀjumavskĀ½ch chalupĀĭch velmi oblĀ-bena a dĀ½mky nahradily tabĀĭk aĀ¾ ve druhĀ© polovinĀ› 19. stoletĀ- a ty byly oblĀ-benĀ© hlavnĀ› mezi dĀ™evaĀ™skĀ½mi dĀ›lnĀ-ky.

Roku

1658 byl prodej ĀĭĀ^upacĀ-ho tabĀĭku prohlĀĭĀĭjen za volnĀ½, nepodlĀ©hajĀ-cĀ- clu, o sto let pozdĀ›ji se vĀĭjak situace zmĀ›nila. Roku 1784 byl na ĀĭĀ^upacĀ- tabĀĭk vyhlĀĭĀĭjen monopol, zakazujĀ-cĀ- dovoz kvalitnĀ-ho brazilskĀ©ho tabĀĭku a mĀ›l bĀ½t nahrazen mĀ©nĀ› kvalitnĀ-m uherskĀ½m. BrazilskĀ½ tabĀĭk se vĀĭjak dal levnĀ› sehnat v Bavorsku a tehdy nastal na Ā umavĀ› rozkvĀ›t paĀĭovĀĭnĀ- tabĀĭku, navazujĀ-cĀ- na paĀĭovĀĭnĀ- soli.

Ā Ā^upacĀ- tabĀĭk zvanĀ½ brizil se

sklĀĭdal z rozetĀ™enĀ©ho tabĀĭku, do nĀ›hoĀ¾ se pĀ™idal Āĭmalc (pĀ™epuĀĭtĀ›nĀ© mĀĭslo), dĀĭle popel, trochu vĀĭpna, kterĀ© pĀ™idĀĭvalo tabĀĭku ostrost, nĀ›kdy suĀĭjenĀ© Āĭvestky a mouka, cukr, jĀĭdra lesnĀ-ch plodĀ-. Aby si nos pĀ™iĀĭel na svĀ© k tomu pĀ™ispĀ-valy prĀĭvĀ› drĀĭĀ¾divĀ© esence z lesnĀ-ch plodĀ- a Āĭinily brizil pikantnĀ›jĀĭ-m.

ZvlĀĭĀĭ¥ otrĀ- jedinci s otupĀ›lĀ½m

Āĭichem si pĀ™idĀĭvali mletĀ© sklo Āĭi drcenĀ© kravince. TabĀĭk se pak jeĀĭtĀ› pomocĀ-zajeĀ•Ā- paciĀ•ky rozmĀ›lĀ°oval pĀ™es sĀ-to. KdyĀ¾ se tabĀĭkovĀ© listy drtily, muselo se tak dĀ-t ve speciĀĭlnĀ- mĀ-se s drsnĀ½m povrchem uvnĭtĀ™ a velmi opatrnĀ› tĀ™Ā-t, aby se listy nevznĀ-tily.

TabĀĭk

se nosil ve speciĀĭlnĀ-ch tabatĀ›rkĀĭch zvanĀ½ch hĀĭzeĀ•ky, kterĀ© byly z Ā•ervenĀ©ho rubĀ-novĀ©ho skla. Na mĀ©nĀ› kvalitnĀ- uherskĀ½ tabĀĭk se pouĀ¾Ā-vala levnĀ›jĀĭ-kĀ™iĀĭĀ¥ĀĭlovĀĭ lahviĀ•ka. Dodnes tyto tabatĀ›rky objevĀ-te v muzeĀ-ch Ā umavy Āĭ BavorskĀ©ho lesa (Zwiesel, Frauenau,...). JĀĭ na nĀ› narazila v SuĀĭici v muzeu, jen jsem zprvu nevĀ›dĀ›la, naĀ• se tyto lahviĀ•ky pouĀ¾Ā-valy.

Bez

brizilu se neobešla žádná svatba, tanečníka a podobných trachtací. Na stě se rozložil velký modrý a červený kostkovaný kapesník a oběd zaal žádným a dkladněm vyšitým nosu. Pak se nasypal brizil na hřbet ruky, vtáhl nejdříve do jednoho, pak do druhého dírky a poté do obou. Páti úpacích zívodech se v 90 vteřinách vyšupalo asi 5 gramů tabáku. To se musela otáčet hospoda v základech a cinkat sklo v oknech pod nívalem každé urostlých horalů.

Nekorunován

králem pařeráku tabáku byl Tabákov Petr, nazvaný âžTowok Pedrâœ, jeho právo jméno však nikdo neznal.

Byl

vždy v tájn na osamělých lesních dvorcích a páčbyčích, protože pátinájel horalovo potážen z Bavorska - "brizil". Byl to lovák malých postav, jiskrných hnědých ošá, osmáho ostrého obličeje zarostlého hustým bílým plnovousem, lovák odvážný a na slovo skoupý. Páes elo se mu táhla velký polokruhový jiva. Prakticky nikdy se ho celně nepodařilo chytit, pájoval s pomocí ádý pomocnáká a páekupnáká, která zbožá- dopravovali na uráitá másta v lese. Organizoval ve velkém, avšak jeho slabost- byly áeny, která ho stály nejednu zlatku, a také pijáctvá. Penze, která svou riskantní áinnost- dokázal vydát, obratem prohrál v karetní hře "dvacetjedna". Náky to bylo za vešer asi 700 zlatých. Nebylo v ájímku, áe áasto byl nucen nechat v hospodě i své holinky a domů pak ájel v dševáčích.

Ale

za táden se zase vrátil s plnou "prkenicí".

Hlavněm

pásobitám "Tabákového Petra" bylo ádol Horn Otavy. V padesátých letech 19. Století odešel do Vádná, odkud se vypravil do Ameriky. Po návratu se znovu vrátil ke svému áemeslu, avšak již nikdy nedošel bálvalých áspách. Jeho "brizil" byl stále horší, ubávalo mu sil i odvahy. Ještá v ájak v 70. letech Towok Pedr pájoval. V roce 1888 byl nalezen tááce zraněný v bezvědomí u cesty v Dlouhý Vsi na Sušicku, ale uá po ájisti mášcá- bylo o něm opát slyšet. Ke konci áivoat se "Tabákov Petr" zdráoval na Rejátejsku a Hartmanicku. Zeměl na pařerácké stezce v roce 1913 a s jeho smrtí skončila ára páováiná- tabáku (nejkvalitnější- byl z bavorského Perlesreutu).

A

ještá perlička na zívá.

Pokud

se domněváte, áe pařeráctvá- se vnovali pouze muáí, jste na omylu. Nepájovalo se také jen na á umavě, ale tá na Podkarpatské Rusi. áeny poušá- valy pámi nezákonné áinnosti techniku podvazování-. Docházelo tak náky ke komickým situacím, to kdy áenu s hroudu šídlá posadili áetnáci na stanici ke kamnám, zapárala, ale teplo u kamen událo své, šídlá tájlo a tájlo, mánilo z hroudy rázná tvar a mastná skvrna na oblečení- pak nekalou áenátinu nekompromisně usváila...

MIA

